

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ ఏకోనపంచాశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ఏకోనపంచాశః సర్గః ॥

సంజ్ఞాముపేత్య శ్రీరామస్య లక్ష్మణార్థం విలాపః - ప్రాణాన్ పరిత్యక్తుం
నిశ్చిత్త్య తేన వానరాన్ ప్రతి గృహే నివర్తనాయాదేశస్య ప్రదానం

ఘోరేణ శరబంధేన బద్ధౌ దశరథాత్మజౌ |

నిఃశ్వసంతౌ యథా నాగౌ శయానౌ రుధిరోక్షితౌ || 6.49.1 ||

సర్వే తే వానరశ్రేష్ఠాః ససుగ్రీవమహాబలాః |

పరివార్య మహాత్మానౌ తస్థుః శోకపరిప్లుతాః || 6.49.2 ||

ఏతస్మిన్నంతరే రామః ప్రత్యబుధ్యత వీర్యవాన్ |

స్థిరత్వాత్ సత్త్వయోగాచ్చ శరైః సందానితోఽపి సన్ || 6.49.3 ||

తతో దృష్ట్వా సరుధిరం నిషణ్ణం గాఢమర్పితం |

భ్రాతరం దీనవదనం పర్యదేవయదాతురః || 6.49.4 ||

కిం ను మే సీతయా కార్యం లబ్ధయా జీవితేన వా |

శయానం యోఽద్య పశ్యామి భ్రాతరం యుధి నిర్జితం || 6.49.5 ||

శక్యా సీతాసమా నారీ మర్త్యలోకే విచిన్వతా |

న లక్ష్మణసమో భ్రాతా సచివః సాంపరాయికః || 6.49.6 ||

పరిత్యక్త్యామ్యహం ప్రాణాన్ వానరాణాం తు పశ్యతాం |

యది పంచత్వమాపన్నః సుమిత్రానందవర్ధనః || 6.49.7 ||

కిం ను వక్ష్యామి కౌసల్యాం మాతరం కిం ను కైకయాం |
కథమంబాం సుమిత్రాం చ పుత్రదర్శనలాలసాం || 6.49.8 ||

వివత్సాం వేపమానాం చ వేపంతీం కురరీమివ |
కథమాశ్వాసయిష్యామి యది యాస్యామి తం వినా || 6.49.9 ||

కథం వక్ష్యామి శత్రుఘ్నం భరతం చ యశస్వినం |
మయా సహ వనం యాతో వినా తేనాహమాగతః || 6.49.10 ||

ఉపాలంభం న శక్ష్యామి సోఢుమంబాసుమిత్రయా |
ఇహైవ దేహం త్యక్త్యామి నహి జీవితుముత్సహే || 6.49.11 ||

ధిజ్ఞాం దుష్కృతకర్మాణమనార్యం యత్యుతే హ్యసౌ |
లక్ష్మణః పతితః శేతే శరతల్పే గతాసువత్ || 6.49.12 ||

త్వం నిత్యం సువిషణ్ణం మామాశ్వాసయసి లక్ష్మణ |
గతాసుర్నాద్య శక్తోఽసి మామార్థమభిభాషితుం || 6.49.13 ||

యేనాద్య బహవో యుద్ధే నిహతా రాక్షసాః క్షితౌ |
తస్యామేవాద్య శూరస్త్యం శేషే వినిహతః శరైః || 6.49.14 ||

శయానః శరతల్పేఽస్మిన్ సశోణితపరిస్తుతః |
శరభూతస్తతో భాసి భాస్కరోఽస్తమివ వ్రజన్ || 6.49.15 ||

బాణాభిహతమర్మత్వాన్న శక్నోషీహ భాషితుం |
రుజా చాబ్రువతో యస్య దృష్టిరాగేణ సూచ్యతే || 6.49.16 ||

యథైవ మాం వనం యాంతమనుయాతో మహాద్యుతిః |
అహమప్యనుయాస్యామి తథైవైనం యమక్షయం || 6.49.17 ||

ఇష్టబంధుజనో నిత్యం మాం చ నిత్యమనువ్రతః |
ఇమామద్య గతోఽవస్థాం మమానార్యస్య దుర్నయైః || 6.49.18 ||

సురుష్టేనాపి వీరేణ లక్ష్మణేన న సంస్మరే |
పరుషం విప్రీయం చాపి శ్రావితం తు కదాచన || 6.49.19 ||

విససర్జైకవేగేన పంచ బాణశతాని యః |
ఇశ్వస్తేష్వధికస్తస్మాత్ కార్తవీర్యాచ్ఛ లక్ష్మణః || 6.49.20 ||

అస్త్రైరస్త్రాణి యో హన్యాచ్ఛక్రస్యాపి మహాత్మనః |
సోఽయముర్వాన్యం హతః శేతే మహార్హశయనోచితః || 6.49.21 ||

తత్తు మిథ్యా ప్రలప్తం మాం ప్రధక్ష్యతి న సంశయః |
యన్మయా న కృతో రాజా రాక్షసానాం విభీషణః || 6.49.22 ||

అస్మిన్ ముహూర్తే సుగ్రీవ ప్రతియాతుమితోఽర్హసి |
మత్వా హీనం మయా రాజన్ రావణోఽభిభవిష్యతి || 6.49.23 ||

అంగదం తు పురస్కృత్య ససైన్యం సపరిచ్ఛదం |
సాగరం తర సుగ్రీవ నీలేన చ నలేన చ || 6.49.24 ||

కృతం హి సుమహాత్కర్మ యదన్యైర్దుష్కరం రణే |
ఋక్షరాజేన తుప్యామి గోలాంగూలాధిపేన చ || 6.49.25 ||

అంగదేన కృతం కర్మ మైందేన ద్వివిదేన చ |
యుద్ధం కేసరిణా సంఖ్యే ఘోరం సంపాతినా కృతం || 6.49.26 ||

గవయేన గవాక్షేణ శరభేణ గజేన చ |
అన్యైశ్చ హరిభిర్యుద్ధం మదర్థే త్యక్తజీవితైః || 6.49.27 ||

న చాతిక్రమితుం శక్యం దైవం సుగ్రీవ మానుషైః |
యత్తు శక్యం వయస్యేన సుహృదా వా పరం మమ || 6.49.28 ||

కృతం సుగ్రీవ తత్ సర్వం భవతా ధర్మభీరుణా |
మిత్రకార్యం కృతమిదం భవద్భిర్వానరర్షభాః || 6.49.29 ||

అనుజ్ఞాతా మయా సర్వే యథేష్టం గంతుమర్హథ |
శుశ్రువుస్తస్య యే సర్వే వానరాః పరిదేవితం || 6.49.30 ||

వర్తయాంచక్రిరేఽశ్రూణి నేత్రైః కృష్ణేతరేక్షణాః || 6.49.31 ||

తతః సర్వాణ్యనీకాని స్థాపయిత్వా విభీషణః |
ఆజగామ గదాపాణిస్త్వరితం యత్ర రాఘవః || 6.49.32 ||

తం దృష్ట్వా త్వరితం యాంతం నీలాంజనచయోపమం |
వానరా దుద్రువుః సర్వే మన్యమానాస్తు రావణిం || 6.49.33 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకోనపంచాశః సర్గః ||